

גליון מ"ט

פרשת תצוה
תשפ"ב

"ואלה הבגדים" - עת לדבר ועת לשתוק.

פודים שפיל - כל השנה

כתב הגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א (באר הפרשה תרומה פ"ב) הגם שבוודאי מחובת האדם לעשות השתדלות, אך עליו לדעת שאותם מעשים ופעולות אינם עושים כלום, ואינו אלא 'ממלא חובתו' בזה, ואין מצב הפרנסה או שאר עניינים תלויים בהם כלל וכלל. ויתבאר ביותר בדרך משל על דרך הנהוג לערוך 'שפיל' (הצגה), פעמים שיש באותו שפיל 'מושקה' - אברך המתחזה כמושקה מהעירייה, והנה עיקר עיסוקו של מושקה, שהוא שוכר קרעטשמע (אכסניא ובית מרחץ) מה'פריץ'... ובוודאי 'בשעת מעשה' מתנהג האברך כאותו 'מושקה' בכל פרטיה ודקדוקיה, בכל כוחו ונפשו, אבל, הגע בעצמך, אילו יגש אחד מהמתתפים וישאל את 'מושקה' בתמימות מתי פותחים הקרעטשמע... יענה לו מושקה, וכי אכן נראה לך כי מושקה אנכי, לא מושקה ולא בן מושקה, בעוד שעתיים נגמר ה'שפיל' והנני שב לאיתני - להיות אברך מן השורה כמוני כמון. ואף שבאותה שעה הוא עושה את תפקידו נאמנה בכל הרמ"ח והש"ס, אך בד בבד הנו יודע היטב שאין זה אלא שפיל... כיו"ב היא חובת ההשתדלות לפרנסה ולשאר צרכי העולם, כי הגם שעל האדם לעשות השתדלות באמת מבלי לזלזל ולהשתמט - כאילו אכן הפרנסה תלויה בהשתדלות זו, אך בד בבד יכיר וידע בבירור שאין זה אלא 'שפיל'... הכל כבר נקבע ונקצב ממעל, אלא שרצונו ית' שנשחק ב'שפיל'... כי כך עלה ברצונו הפשוט.

הגדרה נפלאה שמעתי בשם הגאון הצדיק הנודע רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, דלכאורה צ"ב, שהרי ה'השתדלות' מצוה היא, היאך שייך לעשותה בקרירות, בשעה שידענו מפי ספרים וסופרים שקיום המצוות צריך להיעשות באש קודש? אלא הביאור הוא שכך היא צורתה של המצווה לעשות את ההשתדלות בקרירות - כמו שהתפילין מרובעות ושחורות, אורך הלולב ד' טפחים, את המזוזה קובעים בימין, כך את ההשתדלות עושים בקרירות, וממילא יש להיות פייערדיג (לגשת באש להבה) לעשות ההשתדלות בקרירות.

עוד שמעתי דבר נחמד מרב חשוב גדול בישראל בארה"ב העוסק רבות בסיוע ועזר בענייני רפואה לאחינו בני ישראל, כי פעם עבר אחד ממכריו 'התקף לב' אנשי הצלה אשר חשו במהרה להצלתו, בדקו בידו את ה'דופק', נענה ה'חולה' הרי לקיתי לב, ומדוע תבדוקני בידי הבריאה, ענו לו חכמי הרפואה, אכן כן הוא כדברך, אלא שאם רוצים לדעת מצב הלב הרי תחילה וראש יש לבדוק את היד. עפ"י פירש במאמר הכתוב (כה ב) 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', אם רוצים לדעת עד כמה ידבנו לבו הדרך היא ע"י תקחו את תרומתי - עד כמה נדיב הוא בידו.

אף אנו נענה ונאמר לענין האמונה, בידו של האדם - כפי העתקותו ב'מעשי ידי' לצורך פרנסה, כך נראה את הנעשה בראשו ובמוחו של האדם, האם בלבו ומוחו הוא מבין שאין ידיו אלא שלוחי המקום להביא לו טרפו, או ח"ו להיפך.

השיבו לאמור - הן קנטוניסט זה נלקח מהוריו בהיותו כבן שבע, וכך גדל אצל הרוסים הרשעים ימש"ו עד הגיעו לשנתו השמונה עשרה, ולאחר מכן שהה עשרים וחמש שנה בצבא הטמא של ניקולאי וכל גונדא דיליה ימש"ו, וממילא מובן שרחוק הוא מאד מאד מאדישקייט (-מיהדות), ואם רק ניסו לבלבלו עם כשרות ונטילת ידים וברכות יכול הוא להשיב מתת יד שיש בו כדי להמית ועל כן נמנע אנכי מלהעיר לו מאומה.

אמנם החפץ חיים ז"ל בשמעו כזאת השיב לבעל הקרעטשמע - אם הנך חושש מלהעיר לו אלך אני להעיר לו, ובעל הקרעטשמע ניסע ללמנעו מן האמרו - רב, איני רוצה שימות הרבי בקרעטשמע שלי, אך החפץ חיים לא נתפעל מן אלא המשיך ללכת אל עבר הקנטוניסט.

ובהגיע החפץ חיים ז"ל אל הקנטוניסט פתח ואמר לו - כלום נכון השמועה ששמעתי שחטפו אותך מחיק הורייך בהיותך כבן שבע, וגדלת שלושים ושהה שנה אצל גויים, ועם כל זאת לא השתמדת רק נשאת ייחודי? **ואשר הקנטוניסט השיב הן, פרוץ החפץ חיים בבכי של התרגשות באמרו לקנטוניסט - שמבקש הוא ברכה ממנו, והלואי שיוכה רגע אחד לך עדן הנפלא המצפה עבורו.**

וסיפר בעל הקרעטשמע שהסתכל על כל המחזה, והנה ה'לא יאומן קרה שאף הלב האבן של הקנטוניסט התמוסס ופרץ אף הוא בבכי יחד עם החפץ חיים ז"ל. ואזי פתח החפץ חיים ז"ל לומר לו - שממש חבל שבמספר שנים שנתנו לו עד הגן עדן יקלקל את רכושו הרב, ובהגיעו לן עדן העצום שלו שאין לשער הודו ותפארתו לא ידע שותא דרבנן מאי קאמרי (ומובן שהחפץ חיים לא דיבר עמו עם לשונות כאלו רק לפי דעתו והשגתו), ובידבורים אלו השפיע עליו החפץ חיים שנעשה על ידם לבעל תשובה גמור. (הגה"צ ר"מ זילברברג שליט"א). ומזאת הלימוד לכל איש ישראל - כמה לו גוט ווארט - מילה ולפעמים יכול אפילו לעשות מהפיכה גדולה בחייו, ולהתעלות מאד מאד על ידי זה. (ובע"ה יצא ב"ג עד סוף השבוע לוגל סיום ימי השבועיים עלון מיוחד - בענייני 'ברית הלשון' (עלון ג)).

"ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת משבץ מצנפת ואבנט וגו' (כ"ח ד)
כתב רבינו ה'חפץ חיים' זיע"א - כמה לימודים בענייני 'לשון הרע' הנלמדים מפרשת הבגדים. וז"ל רבינו הח"ח:
במס' ערכין (ט"ז) מפרש, הדמעיל היה מכפר על עוון לשון הרע, אמר הקב"ה יבוא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול. ולכן כתיב, ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת, שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד, ועל ידי זה יזכור שיבוא לדין לפני כסא הכבוד. וב'תנא דבי אליהו' איתא, שהלש"ה ר' עולה עד כנגד כסא הכבוד, שנאמר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ (תהלים ע"ג) **וע"י שהוא לבוש תכלת יזכור ויתבונן איה דבריו עולים וישמר מזה.**

"והיה פי ראשו בתוכו" (פס' לב)
רמז למה שאחז"ל במס' חולין (פ"ט) על הפסוק תולה ארץ על בלימה, על מי העולם קיים על מי שבוולם פיו בשעת מריבה, והיינו שיכבוש א את כל דבורו שלא יצא לחוץ.
"שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג" (שם)
היינו שייציר בנפשו שהשפתיים תארגנה מבחוץ מעשה אורג, כדי שלא יוכל לפתחם.

"כפי תהרא יהיה לו לא אקרע" (שם)
ופרש"י ללמדנו שהיו שריון שהאדם פיהם כפול כדי שלא יקרע, ולרמז לנו כמו שריון שהאדם לובש הוא לו למגן ולמחסה שלא יזוק מן החצים שזורקים עליו, כן מי שבוולם פיו הוא לו למגן בפני המריב עמו. שסוף דבר יה' שישתוק המריב, כיון שאין עונה אותו דבר, מישא"כ אם ענה לו תתלקח המריבה ויבואו לידי מהלומות, ככתוב וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו.

"והרמונים והפעמונים" (רומזים למה שאחז"ל (חולין פ"ט))
מה אמנתו של אדם בעוה"ז ישים עצמו כאלם, יכול אף לד"ת כן, ל"ל צדק תדברון. נמצא לפ"ז, שבכל עת שיש לו לאדם פנאי לא ישב בטל אלא ילמוד תורה, ובשעה שאינו יכול ללמוד תורה מאיזו סבה שיהא, ישים עצמו כאלם שאינו יכול לפתוח פיו, ולזה היה על שולי המעיל סביב פעמון זהב ורומון, פעמון זהב הוא דבר המשמיע קול, רומז על למוד התורה, והרימון שאצל הפעמון רמז על השתיקה בשעה שאינו לומד תורה.

בוא ומתנהג באופן זה הבטיחה לנו התורה, ונשמע קולו בבואי אל הקודש, היינו שיתקבל למעלה קול תפלתו ותורתו.
ורבינו הח"ח היה נאה דורש ונאה מקיים ב'סור מרע ועשה טוב' ומעשה שהיה: פעם אחת נכנס החפץ חיים (בנעירותו) כנסע למכור ספריו הקדושים לקרעטשמע (-לבת מזיגה), ומצא שם יהודי קנטוניסט אוכל בלתי כשר בלא נטילת ידים וברכה, רח"ל, ומיד יגש החפץ חיים אל בעל הקרעטשמע ושאלו איך מאכלי אתה יהודי מאכלים בלתי כשרים בלי נטילת ידים וברכה, הן מצד ההלכה והן מצד הפנימיות אסור להכשיל יהודי אחר באיסורים רח"ל. ובשמוע בעל הקרעטשמע את שאלת החפץ חיים ז"ע

ד"ר אמונת של ה'רבה הרב דוד מטיאס
המתנהג לאחר מרק עוף צלול

שאלה: מרק שהתבשל בתוכו עוף, ושתה המרק לבדו [ללא כל ממשות של עוף], האם צריך להמתין אחריו שש שעות? תשובה: נהגו להחמיר ולהמתין שש שעות כדין הבשר עצמו.

מקורות: הנה דעת המחבר ביד"ד סימן פ"ט ס"ג שהאוכל תבשיל של בשר אינו צריך להמתין אחריו כלל, אלא סגי בנטילת ידיים אם רוצה לאכול אחריו גבינה ממש, ואם רוצה לאכול אחריו רק תבשיל של גבינה אפילו בנטילה אינו חייב, אמנם הרמ"א (שם) כתב שנהגו עכשיו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל של בשר כמו אחר בשר עצמו ואין לשנות ולפרוץ גדר עכ"ד [ואף בני ספרד נהגו להחמיר כהרמ"א כמבואר בכף החיים ובעוד פוסקים]. ותבשיל של בשר היינו מאכל פרוה שהתבשל יחד עם בשר באותה הקדירה ואין בו כעת ממשות של בשר כי אם טעם בלבד, וכגון האוכל תפוחי אדמה שבקדירת החמין וכדו', וכתב בברכי יוסף (סי' פ"ט) דלפי מה שנהגו עכשיו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל של בשר הכי נמי יש להחמיר בשתה מרק צלול של בשר או של עוף [כמור שנתבשל בו בשר או עוף וכעת שותה המרק צלול ללא כל ממשות של בשר או עוף] ע"י"ש. ונעין בנתי ישראל למון החפץ חיים (פ"ג ס"ה) שכתב שיש להמתין שש שעות לאחר אכילת תבשיל של בשר כמו שנהגים אחר אכילת הבשר עצמו ע"י"ש.

